

Адыгэ макь

Голос
адыга

№ 231 (20744)

2014-рэ илээс

БЭРЭСКЭЖЪЫЙ
ТЫГЪЭГЪАЗЭМ и 3кышгэжыагыу кыдэжы
кышгэжыагыу кыдэжы
WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Щынэгъончъагъэм илофыгъохэм атегушылагъэх

Терроризмэм пэшлуклогъэнымкӀэ республикэ коммисием зичэзыу зэхэсыгъоу тыгъуасэ илагъэм тхьамэтагъор щызэрихьагъ Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ Тхьаклушынэ Аслъан. Ифтьабзэм хэлэжыагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, федеральнэ инспектор шхьалэу Лылуужу Адам, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, республикэм ихэбзэухъумкӀо кыулыкӀухэм ыкӀи муниципальнэ об-разованиехэм япашэхэр, нэмыкӀхэри.

Апэрэ илофыгъоу къэзэрэу-гъоигъэхэр зытегушылагъэхэр ИлээсыкӀэу къэблагъэрэм фэгъэхьыгъэ мэфэкӀ ифтьабзэхэр щынэгъончъэу зэхэжыгъэнхэм, цыфхэр бэу зыщызэрэу-гъоирэ чыплэхэм террористическэ актхэр къащымыхъунхэм афэшӀ шӀэгъэн фаехэр, ащкӀэ пшъэрлы шхьалэу къэуцухэрэр арых. Мыщ епхыгъэу къэгушылагъ АР-м хэгъэу кӀоцӀ ифтьабзэм иминистрэу Александр Ре-чицкэр. Ащ къызэрилуагъэмкӀэ, мэфэкӀ ифтьабзэхэр щынэгъончъэу рекӀокӀынхэм, цыфхэм ярэхъатныгъэ къэухъумэгъэным апае республикэм ихэбзэухъумакӀо-хэм гъэлъашыгъэ шыкӀлэм тетэу кыулыкӀур ахышты. Джащ фэдэу тишъолъыр кӀыхьэрэ авто-транспортыр ауплъэкӀушты, гъогу-

рыкӀоныр щынэгъончъэным аналэ тырагъэтышты. ИлээсыкӀэм ыкӀи Рождеством афэгъэхьыгъэ мэфэкӀ ифтьабзэхэр зыщызэхаштхэ чыплэхэр щынэгъончъагъэм ишапхъэхэм адештэхэмэ ауплъэкӀушты. 2014-рэ илээ-сым тыгъэгъазэм и 25-м кы-шегъэжыагъэу кӀыхьашты илээ-сым щылэ мазэм и 10-м нэс елкэхэр зыдагъэуцугъэхэ чы-плэхэм, урамхэм, площадхэм, паркхэм адэжъ полицием ило-фышлэхэм общественнэ рэхъат-ныгъэр къащаухъумэшт. Илээсы-кӀэм икӀыхьагъу ехъулэу Мые-кӀопэ районым зыщызыгъэпсэ-фынэу къэклорэ хьакӀэхэм япчъа-гъэ илээс кӀэс нахьыбэ зэрэ-хъурэр кыдалытэзэ, зекӀоным ипсэуалъэхэр къагъэгъунэштых, мыхэм ащылэ гъогу-патруль

кыулыкӀум илофышлэхэм япчъа-гъэ хагъэхъошты. МэфэкӀ ифтьабзэхэр щынэгъончъэу зэхэ-жыгъэнхэм республикэм ихэ-бзэухъумакӀо кыулыкӀухэр зэ-рэфэхъазырхэр министрэм кӀэ-ухым кылуагъ.

Мы илофыгъом епхыгъэу нэ-ужым къэгушылагъэх ыкӀи пшъэ-рылъэу зыфагъэуцужыыхэрэр къагъэнэфагъэх УФ-м ошӀэ-дэ-мышӀэ ифтьабзэм и Министерст-вэ и ГъэлорышлӀагъу республи-кэм щылэм ипашэ игуадзэу Абрэдж Къэплъанрэ муниципальнэ гъэпсыкӀэ зилэ «Къа-лэу Мыекъуапэ» иадминистра-ция ипашэу Александр Наро-линымрэ.

— ИлээсыкӀэу къэблагъэрэм фэгъэхьыгъэ мэфэкӀ ифтьаб-зэхэр щынэгъончъэу зэхэжы-гъэнхэм, тицӀыфхэм ярэхъатны-гъэ къэухъумэгъэным зекӀэми тызэгъусэу тыналэ тедгъэтын-фае. Цыфхэр бэу зыщызэрэ-у-гъоирэ чыплэхэр къызэрэты-ухъумэштхэм дакӀоу, мыщ дэ-жыым мэхъанэшхо зилэ лъэ-ныкӀохэм ащыщ пиротехникэр зыщаштэрэ чыплэхэр уплӀэкӀу-гъэнхэр, хэбзэгъэуцугъэм димы-штэу ащ фэдэ пкыгъохэр лу-зыгъэкӀыхэрэр кӀыхьэгъэщы-гъэнхэр, ахэр зэфэшӀыгъэнхэр. Илээс кӀэс мы лъэныкӀом гу-мӀкыгъохэр къызэрэпкыкӀыхэр зыщыдгъэгъушпэ хъуштэп, — кылуагъ Тхьаклушынэ Ас-лъан.

Гъэстыныпхъэ-энергетиче-скэ комплексым хэхьэрэ псэуа-лӀэхэр терроризмэм илээс-ныкӀокӀэ ухъумэгъэнхэм пае

(ИкӀлӀух я 2-рэ н. ит).

НЕПЭ КЪЫХЭТЫУТЫХЭРЭМ АЩЫЩХЭР:

Я 3-рэ нӀкӀубгъор

«Тыдэ укыкӀи, лажь!» Хьафизэр пщы-нао зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъ.

Я 5-рэ нӀкӀубгъор

«ГушӀогъуабэмэ гур афызэлухыгъэмэ...»
КӀэлэцӀыкӀу усэхэм яхьылагъ.

Я 7-рэ нӀкӀубгъор

«Тхылъеджэмэ алорэр шхьафы». Тха-кӀоу Пэнэшъу Сэфэр игупшысэхэм къа-тегушылэ.

Елкэ шхьалэр агъэуцу

Адыгэ Республикэм икӀэлэ шхьалэ иплощадэу Лениным ыцӀэ зыхьырым Мыекъуапэ имонтажнэ бригадэ илофы-шлэхэм елкэ шхьалэр мы мафэхэм цагъэуцу.

Илээс заулӀкӀэ узекӀлӀэ-бэжымэ, Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ Тхьаклушынэ Ас-лъанрэ министрэхэм я Каби-нет хэтхэмрэ яунашӀокӀэ рес-публикэ бюджетым щыщ ахь-щекӀэ искусственнэ елкэ ащэ-фыгъ.

Мыекъопэ къэлэ админист-рацием культурэмкӀэ и Гъэло-рышлӀагъу илофышлэхэм къызэ-рауагъэмкӀэ, джэголӀэ зэфэ-шхьафхэм ямызакъоу, нэмыкӀ пкыгъохэу къэнэфыхэрэмкӀи елкэр агъэкӀэрэкӀэшт. МэфэкӀ шыкӀлэм тетэу ар тыгъэгъазэм и 26-м кызызлуахышты. ГъэрэкӀо фэдэу мыгъи «2014-рэ илээ-сымкӀэ илээсыкӀэ джэголӀэ анахь дэгъу» зыфилорэ твор-ческэ зэнэкъокъум хэлажъэ-хэрэм ялӀагъэхэр ащ кы-цагъэлъэгъошты.

Метрэ 20 зильгэгъэ елкэ кӀэрэкӀэм дэжъ анахь ифтьаб-зэ шхьалэу тиереспубликэ щы-

клоштхэр щызэхаштых. Те-атрализованнэ шыкӀлэм тетэу кӀошт илээсыкӀэ мэфэкӀ ифтьабзэр къэлэдэсхэм ыкӀи хьакӀэу къеблагъэхэрэм ашӀо-гъэшӀэгъоныным пае пшысэм кӀыхьыгъэ персонажхэр, ар-тистхэр хэлэжышты. Ащ нэ-мыкӀэу, джэгулӀэ, зэнэкъокъу зэфэшхьафхэмкӀэ, зэмыжэ-гъэхэ шлухьафтынхэмкӀэ ифтьабзэр баишты. КӀаухым мэ-шӀотхъобзыр ошӀогум щызэ-кӀагъэблэшт.

Джащ фэдэу, хабзэ зэрэхъу-гъэу, къэлэ парк дэхьагъум, къалэм ирайон цыкӀлухэу «Че-ремушкэм», «ЦКЗ-м» ыкӀи къэ-лэ бэдзэршыплэ гулчэм, стани-цэу Ханскэм елкэхэр ашагъэ-уцущты. А чыплэхэми Лыжъ Щтыргъулымрэ Ос Пшъашъэм-рэ зыхэлэжышты ифтьабзэ гъэшӀэгъонхэр ащыкӀошты.

КИАРЭ Фатим.

Тигъэзетеджэ лъаплӀэхэр!

2015-рэ илээсым иапэрэ илээсныкӀо кӀэ-тхэгъу уахьтэр макӀо. Урысыем и Почтэ икӀутамэу АР-м щылэм кыгъэуцугъэ кӀэт-хапкӀэхэр шъугу къэтэгъэкӀыжых:

52161-рэ индекс зилӀэмкӀэ — сомэ 892-рэ чапыч 62-рэ (гъэзетыр тхьамафэм тфэ кыдӀэкӀы).

В2161-рэ индекс зилӀэмкӀэ — сомэ 884-рэ чапыч 92-рэ.

52162-рэ индекс зилӀэмкӀэ — сомэ 874-рэ чапыч 50-рэ.

14289-рэ индекс зилӀэмкӀэ — сомэ 260-рэ чапыч 46-рэ (гъэзетыр тхьамафэм зэ, бэрэс-кэшхо мафэм, телепрограммэр игъусэу кыдӀэкӀы).

Мыекъуапэ дэт организациехэм экземпляр 15-м кышымыкӀэу кыратхыкӀымэ, зы эк-земплярим ыосэщтыр сомэ 200. Ащ редакци-ем кӀегъатхэх ыкӀи афещэжы.

«Адыгея-Интерсвязь» зыфилорэ организа-цией икиоскхэу Мыекъуапэ дэтхэм илээс-ныкӀо кӀэтхапкӀэу ялагъэр — сомэ 150-р — къэнэжы. Гъэзетыр кызыщыратхыкӀырэ киоскым ежъ-ежырэу чӀахыжы. Гъэзе-тэу «Адыгэ макъэм» иредакция дэжъ щыт киоскми сомэ 150-кӀэ тигъэзет шъушыкӀэ-тхэн шъулъэкӀышты.

Ныбджэгъу лъаплӀэхэр!
ШъукӀатх лъэпкы гъэзетым.

Редакция

Тыгъэгъазэм и 3-р — сэкъатныгъэ зиlэхэм я Дунэе маф Тыдэ укъикли, лажь!

Сэ гунэггу гээшлэгхон сил: цыф дэггу, луш, хялэл. Зигугуу кээсшы сшоиггор «цыфмэ ялый» зыфалорэм фэд. Яхуулэ Шумаф, тэ Налбийклэ теджэ, хяблэм тесхэм анахыжэ. 1946-рэ илээсым Налбий хыафизэ хуугэ. Ар кыиз-хэкийгэм шьуцызгээгуазэ сшоиггу.

Мафэ горэм яунэ ыкыбклэ хэтэжыеу дэлъым ар хэ-
хьагъ. Къэлэмым фэдэу дахэу,
зэпэжыужыу, запал зыфало-
рэм фэдэ ынэ ащ къыщыгэ-
шофагъ. Дышъэм фэдэу зэ-
пэлыдыжыу къыгъотыгэр лъэ-
шэу ыгу рыхыгъ. Бэрэ емы-
гупшысэу 1эхуамбэм паль-
хэрэ 1элынрым фэдэ янэ
фыхишыкынуу тыриубытагъ.
Уатэмрэ пцымрэ къышти, лыр-
дэ къэлэмыр зэпиупкынуу ф-
жыагъ. Зэ-тло уатэмклэ еонэу
игъо ифагъэу «къэлэмыр» ошл-
дэмышлэу къауи, метрэ пчъагъэу
клалэр къыдзыгъ. Зэошхо бэ-
лахыу блэкыгъэр «къызэокл»,
ащ ишэ Налбы къытефагъ.
Мэкъэшхоу къыпылыкыгъэм
ыгъэштагъэхэу хьаблэм цы-
кыи, ини тесхэр зэк1э гузэ-
жыогъуклэ къэчъагъэх. Хьаза-
бышхоу шагум дэтыр алъэ-
гъугъ. Ежь клалэм уеплымэ
пшэжынуу шытыгъэп: лъэу
къечъэхырэм кыхэхэщыжы-
рэп, нитлур плээгъужынуу шы-
тэп... Ащ лпыпэтэу ар 1эза-
плэм ашагъ.

Краснодар дэт Іэзаплэм Нал-

бий мэээ пчяагыэрэ члэлыгыг. Ынэмэ тlэклү альэгүүштыг, мафэ гьээнэфагыэхэм lэзанlэм клоштыгэ. Джац фэдэ мафэ горэм ынэхэр укол кызыашым, кьехулагыэр амышlэу, нитлүмэ зи амыльэггужьы хьугьэ. Ышыпху игьусэу, гүхэкlышхо ялэу чылэм кьэкложьыгьэх. Дунаим нефзыншхоу тетыр джа лэьханым Налбий шолкодыг.

Кын, гукъау ащ къехъулагъэр.
 Ау щыӀэныгъэр лъыбгъэкӀотэнэу
 уфаемэ, лӀфыгъо горэм уфэгъэ-
 зэгъэн фæе. Налбый ищыӀэныгъэ
 зэрипхын ылъэкӀыщтыр ымышӀэу
 егупшысэщтыгъэ. Гъунэгъу лъы-
 жъэу, кӀэлэгъаджэу КӀыкӀ Шам-
 судинэ гу улагъэм ихъыкӀырэр
 филоотагъ. Лъыж лъушым зэхэ-
 фыгъэу къыгуригъэуагъэр зы:
 пщынэ ыщфогъ, ащ къыригъэ-
 лонэу зэригъашӀэмэ, ишӀуагъэ
 къэкӀошт, гугъапӀэ гори хигъотэн
 ылъэкӀыщт. Бэ темышӀэу Нал-
 бый адыгэ пщынэ зэригъэгъо-
 тыгъ. КӀын е пынкӀэ фэхъу-
 гъэм и сшӀэрэп, ау пщынэуаӀэ
 зэригъэшӀагъ. Хэт ышӀэра пщы-
 нэм ыбзэкӀэ Налбый цыфхэм
 алыгъэлэсыгъэр, ау илӀэлэса-
 гъэ агъэшӀагъоу, пщынэу лӀазу
 адыгэ шӀольпырым щызэлъашӀ-
 рэмэ ар ахэхагъ. Нэм ымы-
 лъэгъурэм гур лъылэсу, адыгэ
 оредым идэхӀагъэрэ ибаныгъэр
 къырилотыгъэ кӀалэм пщынэр
 ыгъэдджгъуштыгъэ. Культурэм
 и Унэу къуаджэм дэтым илӀэс
 пчӀагъэрэ лӀф шишӀагъ, чылэ
 зэнэкъокъухэм бэрэ ахэлэ-
 жьагъ, илӀэлэсэнэгъэ хагъэ-
 унэфыкӀыу щытху тхылъыбэ
 къыфагъэшъошагъ. КъээсшӀэжы

пщынэ дэгъу дэдэ шлухьафтынэу
кызыратым гопэшхо зэрэщы-
хъугъагъэр.

Пыцынэ лазэм чылэр шыгу-
шуклыштыгыгэ, ащ ипцынэ хэ-
мытэу хъяр реклоклэу хьугээл.
Пыцынэр блыпккым шлохэлъа-
гэу, ныбджэгум тэклэу юж
кынэрэм фэдэу, ылэ лъэныкы
ащ ытамэ телъэу, гьогум кы-
рыклоу залъэгьуклэ, цыфхэр
пэгушлатэуштыгэх. Ежыри
кыдэгущыларэр псынклэу ыма-
кэкклэ кышлэжыты, гуцылэ
дахэхэр къариложьыштыгэ.
Джащ фэдэу игульытэ лъагэу,
игьогу нэфынэу шытыг. Нал-
бый пыцынэ бэлэх кьодыягэл,
ащ ылэ зэмыклуштыгэ шылэп
тломи тыхзукьощтэп. Нахь
ныбжыкылэ зэхум, ащ ошкыли,
отакли, шэмэджыкли ыгэтэрэ-
зын ыльэклыштыгэ. Хафизэ
нахь мышлэми, шыхьафхэм хэ-
ны афэхуштыгэл. Унашхьэ
тыральхэмэ, ащ дэклуаети,
шыхьэтэльхэр зэригэклуштыгэ.
«Орэл зымылэгьурэр, тэры

нахъ», — тлоу загъорэ тесэмэркъэоуи кыхэкыштыгъэ. Ау ежъ маклэу лущып цыкыты, илофшэн пиджэжыштыгъэ. Ащ нэмэкылау, ипхэкылышгъэ зынэмысыгъэ бжъэдыгъу шьолъырым чылэ итэп тломи тыхэкъоштэп. Пхъэу ахэр зыхишыкылахэрэри, ишхъэгусэу Джансэт игъусэу, мэзым ежъ-ежырэу кыхихыштыгъэ. Налбий укытыгушылэ зыхъуклэ, къэбар гъэ-шлэгъоныбэ гум къехъ. Ащыцхэр клэклэу къэслюатэ сшлоигъу.

Лъэхъан горэм цыфмэ матэ ашлэу рагъэжыгъагъ. «ЗэкIэмэ ашырэр сэри сшын» ылуи, шы ыцэфи кур зэкIишлагъ, чы кухъ пчыагъ кыцшагъ. Сэри сыда-кIоу кыхэкIыгъ. Матэу ышлыгэр бэдэд, ахьцэу акIэкIыгэри унагъом ышъхьэпагъ. Налбый Iоф датшIэ зыхъукIэ, зэрэхьа-физэр тцыгъупшэу кыхэкIы-цтыгъэ. Мафэ горэм иунэкъош кIалэм дэж кIуагъэ, ащ уанэу ышырэр зэрэфэмыгъэтэрэзы-рэм тIэкIу ыгъэгубжыгъэу кы-чIэкIыгъ. Ащ Налбый гу лъы-тагъэти, уанэр кыIыхи, зэрэ-пшын фаем фэдэу ыши, ри-тыжыыгъ. Игубж нахъ ин хъу-гъэу, еж-ежырэу ыгу зэб-гъэжыэ, унэкъошым уанэр ыштэжыыгъ.

Къутырэу «Колос» зыфалорэр
тичылэ пэмычыжэу шыс.
Ишэогу игуэу а къутырым
Налбый зэгорэм клогагэ.
Кэгужуагэхэу, чэпыр экло-
тагэу кьагэзэжыг. Чылэм
укэкложын зыхуклэ, псыхуу

Пклашъ укызыпырыкыныш,
мэзыр кызылпыпчыжыын фэ-
ягъэ. Зэгъусэхэр кэкложэхъэ
мэзым хэгъохыгагъэх. Сыд
ашлэщтэр? Зынэ псауми зыдэ-
кложтыр ышлэжъырэп. Егупшы-
сэхэу тлэклурэ шытыгъэх. Нэ-
ужым Налбыл чыг горэм гъу-
сэм рицлэнэу елызург. Пхъэм
зыталабэм, зыдэкложт лъэны-
кьор псынклэу зэхифыг, джар
икъыхэщыжыкълэу игъусэ мэз
цунэм аш къыхишыжыгъ.

Джац фэдэу Налбый кьеху-
лагъэр макIэп. Цыф гъэшIа-
гъонм бэ еплъэгъулэн плъэ-
гъыштыр. Налбый губзыгъэу,
нэутхэу, лүшэу, кьэбар кьэлэ-
тэнми, фэлэзэу, уклэдэлуIкIмэ,
игушIыэхэр фэдэ пфэхъунхэу
цыфхэм алытэ. Зэрымилъэгъ-
уэрэм емылытыгъэу, чыхъэ-
кIэ маплъэ, сьд фэдэ Iофи
хэшIыкI фырил. Джац фэдэ-
хэр арын фæе гушIыжэу «Нэм
ымылъэгъурэр гүм елъэгъу»
зыфилорэр зытекыгъэр.

Мы кѣзбары зыстхыгъэр тѣкыу шлагъэ. Шѣклогъум и 15-м, 2014-рѣ илѣзъм Яхуулѣ Налбый дунай ыхъожьыгъ. Ащ пае кѣзмынуу, тхыгъэм зѣхъо-кыныгъэ фѣсшынѣу сыфѣягъѣп, сыда плѣмѣ Налбый фѣдѣ лым блѣкыгъэ уахътѣклѣ утегушылѣ-ныр тѣрѣзѣп. Игъашлѣ мыпын-клагъэм, кыным кымыуфѣу, зыхахъэрѣм гурылоу, адыгѣ ордѣым идѣхагъэ ылуатѣу, бгъэ-шлѣгон цыфѣу ар цытыгъ. Ащ тыхъум чыплѣ пытѣ ащинубы-тыгъ.

Налбий зэрэтхэклижыгьгэр
цыфхэм ягукъошху, чылэм
члэнэгъшхо фэхугъэу алы-
тэ. Исабийхэм, игупсэхэм та-
фэтхьаусыхэ, кыныр лэтыгъошл
афэхьунэу, кьэнагъэхэм пса-
уныгъэ пытэ ялэнэу афэтэлэ!

УДЫКІЭКО Казбек.
Нэшъукъуай.

ПСАУНЫГЪ

ЗЫЦЫУУХЪУМЭНЫМ ФЭШІ

Илъэс къэс бжыхъ-кымэфэ лъэханым цыфхэр бэрэ агъэгумэкых гриппым, пэтху-лутхум. Гриппым анахь зыкызыщилэтырэ лъэханым чыплэм щыпсэухэрэм

япроцент 12 — 15 фэдиз сымаджэ хьоу ары
пчъагэхэм кыызэрагьэагьорэр. А зэпахырэ
узым ивирус бэрэ зызэблехьу, ары чыплэ
зэфэшхьафхэм ащ лъэшэу захиушъомбгьуныр
кызыхэкьырэр.

рэшигъэгъозагъэмклэ, республикэм шыпсэхуэу, зыныбжы икыгуэу гриппым зычызыухумэ зышлогъохэм ахалъхьагъэр «Гриппол» зыфилорэ вакцинер ары. Кълэцэикълухэм — «Гриппол плюсыр» аратыгъ. Мы мафэхэм яхуэплэу нэбгырэ мини 120-мехумэ (а пчъагъэм шымин 30-р кълэцэикълух) вакер ахалъхьагъ.

А юфтхьабзэм (вакцинаци-ем) кыхимыубытагэхэр зэрэзеклонхэ, зэпахырэ узхэм зызэрашаухьумэн альэклышт амалхэми А. Поповам ягугьу кышлыгь. Анахь Iэрыфэгьур

кээс зэблэхуунхэ фаре, тигушылэгъу кызырэхигъэщы-
рэмкли, ахэм шлогъэшхо кы-
хъу плон плъэклыштэп.

Гриппымрэ пэтху-лутхумрэ
явируххэр (бактериехэр) жьы-
кьэщаплэхэм зэрашьзэрэугбо-
иххэрэм кыхэклэу, жьым хэ-
тэу ар «кьэкюлы», псынклэу
зым адырэм «ретыжы». Грип-
пыр кызыутэкьыгэм нэбгы-
рэ 50 фэдиз ыгъэсымэджэн
ылъэкьыштэу специалистхэм
кьало.

Узыр лэ шойхэмкли зэпын-хыжыын зэрэплээкыштыр эпидемиологым кыхигэщыг, ащ пае нахыбэрэ плэхэр птхаклынхэ, жьым ухэтызэ пшын ыкли унэм жы кьабзэ чэзыу-чэзыу кьибгэхан зэрэфар тыгу кьегэклыжы.

Пкышъолыр узым пэуцу-
жын ыльэкыным фэш! ар кье-
мыжьэзэ зыфэгъэхьазырын
фæе. Ащ пæе витаминæу С-
ык! нэмык! поливитаминхæ
мæфэ 20-м, мазæм кыкклоц!
бгъæфæдæхæмæ ишлуагъæ къæ-
клошт. Тигушылæгъу кызырæхи-

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къеухъумэгъэнымкӀэ и Министерствэ эпидемиологӀэу А. Поповам къызэрипорэмкӀэ, мы лъэхъаным гриппӀэ А-м ыкӀи В-м явирус зэфӀэшхьа-фищ къеклокӀырэр.

Мы зэпахырэ үзхэм апэүцү-

**Мы мафэхэм яхьулэу нэбгырэ мини
120-м ехьумэ (а пчъагъэм щыщэу мин
30-р кIэлэцыхIэх) вакцинэр ахалъхьагъ.**

жыыгъанымкӀэ анахь шуагъэ кӀэзытӀу эпидемиологым ылтытӀэрэр вакцинэр зыхягъэлъхьэгъэныр ары. ТигушылӀгъу тызӀ-

ыкли пстэуми агъэфедэн альэ-
кыштыр псыпсым хэпшыкыгыэ
е промышленнэ маскэхэр ары.
Ау ахэр сыхьати 3 — 4 тешлэ

Гриппыр кызыэутэкігъэм нэбгырэ 50 фэдиз ыгъэсымэджэн ылъэкӀыштӀэу специалистхэм кӀалӀ.

жүгээу сымаджэхэу заублэклэ,
ар кьапымыхыным фэшл пэшло-
рыгьэшэу узашьомэ, бгьэфедэ-
мэ хуучтэу А. Поповам кьы-
хигьэшыгьэхэм ашыщых «Ре-
манданиыр» (таблеткэ тлүрүтл
е зырыз мэфи 2 — 7-м
кьыклоцл), клэлэцкыклүхэм апае

Ау, специалистхэм сыдыгуй зэралоу, сьмаджэ ухьугьэмэ, врачым укьеджэн фæе нахь, псынклэу вирусыр бгъэклодын- ным, бэмэ ппамыхыным, нэ- мыкл уэхэри ац кыхьемыкын- хэм фæшл.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

Цыфхэм яфитыныгъэхэр къаухъумэх

Мы ильэсым имэзипшлэу пыкыгъэм Федеральнэ хэбзгъэуцугъэр Адыгэ Республикэм зэрэщагъэцклагъэм фэгъэхыгъэ пресс-конференцие АР-м и Прокуратурэ джырэблагъэ шыкыуагъ.

Федеральнэ хэбзэгүүцүгээр зэрагээцаклэрэм лъыплээгэ-нымклэ Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ иотдел ипашцэ Николай Дорофеевым ялошлэн зэфхысыжьхэр кыфшишыхэзэ цыфыым иконституционнэ фитыныгэхэр кэуэхумэгэнхэр япшэрыль шъхалэу зэрэщы-тыр кылуагъ. 2014-рэ илэ-сым имэзипшэу пыкыггэм хэбзэгүүцүгээр зэракуаггэм епхыгэ лоф мин 14-м ехуу зэхафыг, ащ даклоу пэцэ лэнатлэ зылыг нэбгырэ минн 3-м ехуумэ административнэ пшээдэклижьхэр арагэхыггэх. Прокуратурэм иунашкөлэ уго-ловнэ лофи 106-рэ кызылуахыг. зэрамытырэм фэгэхыгыр. Мы лэныкьомклэ лофшлэн языгэгьотырэ пашэхэу хэ-зэгүүцүгээр зыкууаггэхэм ялофхэр зэахыф ыкли ашклэ улоговнэ лофи 6 кызылуахыг. Республикэм ичлыплэ зэфэш-хьафхэм ащылэжьэрэ цыфхэу зилэжьапклэ агэгужуаггэхэм сомэ миллион 11-м ехуу ара-тыжьыг, джыри сомэ миллиони 10 фэдиз алуаггэклэжьынэу щыт. Ащ нэмыклэу кьалэхэм апэ-лудзыгэ кьоджэ псэуплэхэм адэххэм щылэныггэмклэ анахь мэхьанэшхо зилэ коммуналь-нэ фэлэ-фашлэхэр зэрифэшуа-шэу афэгэцэклэггэнымклэ кы-фитыныггэхэр прокуратурэм кы-

Джащ фэдэу Н. Дорофее-
вым кыизэрилуагэмклэ, лофыгьо
шъхьалэу зыдэлажэхэрэм ащы-
щых цыфым ищылэныгъэ щы-
нэгъончэным, лофшлэн зэфы-
щытыклэхэм, медицинэ фэлэ-
фашлэхэм, лэжапклэм итын,
цыфхэм псэуплэ ягъэгъотыгъэ-
ным, нэмыкл лофыгъохэм яп-
хыгъэхэр. Мы илэссым имэ-
зипшлэу пыкыгъэм мы лэны-
къомклэ лоф мин 4-м ехуэ
прокuratorуэм зехифыгъ, пре-
приятиехэм, организациехэм
япэщэ нэбгырэ 700-мэ адми-
нистративнэ пшъэдэклыхьхэр
атыралъхьагъэх. Цыфхэм яфи-
тыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм
фэш хыкумум дэо мин 1,5-рэ
агъэхьагъ. Ахэм зэу ащыл
лэжьапклэр цыфхэм игъом

зэрарамытырэм фэгъэхьыгър.
Мы лъэныкъомкIэ IофшIэн
языгъэгъотырэ пашэхэу хэб-
зэгъэуцугър зыукъагъэхэм
яIофхэр зэхафых ыкIи ашкIэ
уголовнэ Iофи 6 кызыIаухыг.
Республикэм ичIыпIэ зэфэшъ-
хьафхэм ащылэжърэ цIыфхэу
зилэжапкIэ агъэгужьагъэхэм
сомэ миллион 11-м ехьу ара-
тыжьыгъ, джыри сомэ миллиони
10 фэдиз аIаугъэкIэжьынэу шьт.

Ащ нэмыклэу кылэхэм апэ-
лудзыгыэ кьоджэ псэуплэхэм
адэсхэм шылэныгэмклэ анахь
мэхьанэшхо зилэ коммуналь-
нэ фэлэ-фашлэхэр зериפשэуа-
шэу афэгъэцкылгэнымклэ яфи-
тыныгэхэр прокуратурэм кы-
ухьумагэх, ящыклагээр зэ-
клэ арагэгъотыг. Мы лэны-
къомклэ шапхэхэр зыукьогэ-
гэ пэцэ нэбгырэ 50-мэ ад-
министративнэ пшэдэклыхэр
арагэхыгыэх. Экономикэм
ыльэныкъоклэ хэбзгэуцугээр
зэраукьагэм ыкли ащ кыз-
дихыгыэ зэрарэу сомэ мил-
лион 200-м ехур кьалахыжы-
нэу прокуратурэм тхылхэр
ыггэхьазырыгэх.

— Илээс кээс дэо тхылъ минн 2-м еху тнотдёл изакбоу зэхефн, — ело Николай Дороеевым. — Ахэр нахыбзу кызыпкырыкыхэрэр социальнэу мухухумэгэ цыфхэр, пенсионерхэр, зыныбж имыкыгэхэр, сэкэатынгэ зилэхэр, ветеранхэр арых. Тилофшэнклэ

аных мэханэ зилэр цыфэу
кытзуалэхэрэм ягумэклыгохэр
зерищыклагэм фэдэу зэхэт-
фынхэр ары. Мы ильэсым имэ-
зипшлэу пыкыгэм ащ фэдэ
тхыль 1700-рэ тиотдел кыилэ-
клэхыаг, ахэм янахыбэр зэ-
хэтфын тэлъэклы.

Нэужым журналистхэм яупчлэхэр отдельым ипашэ фагыз-агьэх. Ахэр зыфэгьэхыгьа-гьэхэр страховой компаниеу «ОСАГО» зыфилорэм ипшээр-ыльхэр икьоу зэрэзэшлүй-

Къалэхэм апэлудзыгъэ къоджэ псэуплэхэм адэс-хэм щылэныгъэмкIэ анахь мэхъанэшхо зилэ ком-мунальнэ фэлэ-фашIэхэр зерифэшъуашъу афэ-гъэцэкIэгъэнымкIэ яфитыныгъэхэр прокуратурэм къыуухъумагъэх, ящыкIагъэр зэкIэ арагъэгъо-тыгъ. Мы лэыныкъомкIэ шапхъэхэр зыукогъэгъэ пэщэ нэбгырэ 50-мэ административнэ пшъэдэкIыжхэр арагъэхыгъэх. Экономикэм ылэныкъомкIэ хэбзэгъэуцугъэр зэраукъуагъэм ыкIи ащ къыздихыгъэ зэрарэу сомэ миллион 200-м ехъур къалахыжынэу прокуратурэм тхылъхэр ыгъэхъазырыгъэх.

мыыхыээр, автошколэхэм афэ-
гъэхыгъэ унэшъуаклэу кыдэ-
кыгъэр зэрагъэцаклэрэм гумэ-
кыгъохэр кызэрэпыкырэм, лоф-
шлалэхэм япашэхэм цыфхэм
лэжъапклэр игъом зэрарамыты-
рэм, псэуплэ-коммунальнэ
хызмэтшлалэу этезыгъэхэм,
медицинэ фэо-фашлэхэм яло-
фыгъохэр ары.

Н. Дорозеевым ахэм джэуахэр кьаритыжьыыз кызы-риуагэмкэл, страхоуо компаниуе «ОСАГО» зыфилорэм ыльэныкьоклэ Мыекьуапэ ыкы Мыекьопэ район прокуратурэ-хэм юф 40 фэдиз кьалэклэ-хьаг. Прокуратурэм илофышлэ-хэм уплэкьулунхэр зызэхашэ-хэм, мы лэныкьомкэлэ шылэ

шапхээхэр аукъяагэхэу кы-
хагъэщыг. Республикэм шып-
сэхэрэм «Осага» зыфилорэ
полисыр Росгосстрахим икы-
тамэу Краснодар краим шылэм
кызээрэмактыгъэм кыхэкIэу
лофитлу кызылаухыг. Хэбзгьу-
цугъэу аукуагьэр дэгъэзыжы-
гъэн фаеу прокуратурэм афи-
гъэпытаг, ащ нэмкIэу Рос-
госстрахим икытамэу поселкэу
Тульскэм шылэм ипачэ адми-
нистративнэ пшъэдэкIыжэ ты-
ралъхьаг. Джащ фэдэу Рос-
госстрахим ипачэхэм хабзэр
зэраукъагъэм кыхэкIэу ад-
министративнэ лофи 2 кызы-
лаухыг, пачэхэм административ-
нэ тазырхэр атыралъхьагэх.

иматериальнэ базэ зэтэггэл-
сыхьэггэн фæе, зыщеджэштхэ
ыккы ушэтынхэр зыщатыштхэ
классхэр, ахэм ачлэышт ма-
кетхэр, стэндхэр, машинэн илэ-
мэ-псымэхэр, нэмьлхэрнэ икыу
илэнхэ фæе. Ахэр плэклэмьлхэу
лоф плшэнэу изын кыуатыштэт.
Мы ильэсым шышхьэлум и
11-м кышсегьэбгауэ автошко-
лэхэм программаклэмклэ лоф
ашлэн фæуэ шыт ыккы зэры-
рагъджэштхэ программмэри кы-
дэклыг. Мы плэныкъомклэ лоф
зышлэрэ еджаплэхэмрэ Кээр-
лыгбэ автоинспекцимэр про-
граммэр зэдаштэнэу шыт. Ау
непэрэ мафэм ехуллэу егъ-
джэн программмаклэм иплан
зыпарэмэ ыггэлсыггэл. Ахэм
ягъэхъазырын джырэ уахтэм
еджаплэхэр пылтых. Автошко-
лэхэм алъэныкъоклэ унашъом
кыггэнэфэрэ шапхьэхэр икыу
зымыгъэцаклэхэрэм лоф зэра-
мыггэшлэштыр кыккыггэ-
тхыг. Н. Дорофеевым.

Муниципальнэ унитарнэ предприятие «Мыекопнэ троллейбус гызлорышанлэр» зыфилорэм ыльэныкьоклэ прокуратурэм упльэклунхэр зехицэгьагьэх икы ахэм зэфэхысыжьэ афа-хьугьэхэм адистхэу административнэ лoф кьызылуихыгь. Уплъэклунхэм язэфэхысыжь ептыгыгьэу предприятием ипашэ ыльэныкьоклэ административнэ лoф кьызылуахыгь, лoфшэнымыклэ хэбзгьэуцугьэм кьыдилытэрэ шапхьэу ыкуьагьэхэр дигьэ-зыжынхэу фагьэпытагь. Джаш фэдэу цыфхэм лэжьапклэр зэраримытыгьэм кьыхэкьыклэ мы пашэм уголовнэ пшээд-кьыж егьэхыгьэным илоф прокуратурэм хэплъэ.

Джащ фэдэу пресс-конференцием нэмык Iофыгьохэри кышчалэтыгьэх, Н. Дорофеевым ахэм игьэклэтыгьэу джэуапхэр кьаритыжыгьэх.

КИАРЭ Фатим.

ПЕНСИЕХЭМКИЭ ФОНДЫМ ШЪУЩЕГЪЭГЪУАЗЭ

Загъэфедэрэр илъЭС 17 хьугъэ

Пенсиенхэмкэ фондмн исистемэ персонифицированнэ учетыр зыщагээфедэрэр илэс 17 хуугэ. Нэбгырэ тельтэ (персонифицированнэ) учетым мэхануу илэр цыф пэлч пенсиенхэмкэ ифитыныгэхэр гээцэклэжыгэнхэм фэшл ащ ехыылэгэ кэбар пстэури учет шыгээнэр ары. Персонифицированнэ учетым исистемэ мырэуштэу гээпсыгэ: лоф зышлэрэ цыф пэлч лофшлэныр зычирегэжыагэм кышыу-ублагэу ыныбж кызысклэ пенсие

фэгээуцгъэным фэш! зэк!э ащ
ехьыл!эгъэ къэбархэр
зыщыз!уагъэк!эхэрэ счэт!у ышхъэ
телъытагъэр Урысыем Пенсиехэмк!э
ифонд кыщыфыз!уахы. Нэмык!эу
кэплон хумэ, лъэхъэнэ зэфшъхъ-
афхэм цыфым тыдэ !оф щиш!агъэми,
!офш!энит!у зэрэзэдигъэцэк!агъэри
зэрэдыхэт!у, ащ стаж!у и!эм,
Пенсиехэмк!э фондм хигъэхъэгъэ
тынх!у исчэт ихьагъэхэм яхьыл!эгъэ
къэбархэр з!уагъак!эх.

Мыш дэжым шугу кэтэгэкылжы персонифицированнэ учетыр гэфедэгэ-ным пыл концепциехэр Урысыем Пен-сиехэмкэ ифонд и Правление 1995-рэ ильэсним ишылэ мазэ зериштагэхэр. А ильэс дэдэм агэхазырыгагь Фе-деральнэ хэбзэгэуцуггэу «Нэбгырэ тельытэ (персонифицированнэ) учетым ехылапг» зыфилоу номерэу 27-ФЗ зытетэу аштагэым ипроекти. 1996-рэ ильэсым имэпылфэгэу и 1-м кы-зыублаггэу Урысые Федерацием Пен-сиехэмкэ ифонд испециалистхэм шокл зимылэ пенсие страхованием исисте-мэ тегэпысылггэу страхововат ашы-ггэхэм яхыплэггэ кэбархэм ябазэ зэпүгэклэггэным фехэпаггэх.

Непэ ехьуллэу зэрэщытымклэ, игъэ-

псыклэккэ зэрэдунаеу фэдэ щымыгъотыштэу цыфым пенсиехэмккэ фитыныгъэу илэхэр къэзыгъэлъэгъорэ информационнэ системэ тыхэгъэгу щагъэпсыгъ.

Персонифицированнэ учетымклэ кы-
лыкчур Адыгэ Республикэм 1997-рэ
илъэсым тыгъэгъазэм цызэхашагъ.
2000-рэ илъэсым кышыублагъу илъэс
къэс мэзицим кыкълц цыфхэр стра-
ховатъ зышыхэрэ кылыкчурм къэбар
мини 140-рэ фэдиз алахы.

С. В. КАЛАШНИКОВ.
Пенсиехэмкӓ фондѹм
и Къутамзѹ Адыгӓ Республикэм
щыӓм персонифицированнӓ
учетыр зӓхӓзгъӓнымкӓ
иотдел ипаш.

Теуцожь районым семинар щыкIуагъ

Пенсиехэмкэ фондым и Гэло-рышлангэу Теуцожь районым шылэм илофышлэхэм цыфхэр страховатъ зышыхэрэм апае семинар зэхачэггагъ. Персонифицированнэ учетымкэ купымрэ пенсиехэр афэгъууцгъэнхэр, къафлэлытэхъыгъэнхэр ыкйи ятыгъэнхэр зэхачэггъэнымкэ отделымрэ яспечи-

алист-экспертхэу Хябэхэу Сусаннэрэ Пэнэшэу Сусаннэрэ семинарым хэлэжыагэхэм кяфалотагь 1967-рэ илгэсым кэхэу гэхэу ыкй ахэм анахь ныбжыкйэхэу шокй зимылэ пенсие страхования системэм тегыэлсыкыггэу страховатъ ашыгэхэм пенсие зэраратыштым ишлыккэ кызырэхэпхыштыр.

ДОСААФ-м
игофышлэхэм агуклэгъагъ

 ДОСААФ-м икьутамэу
Адыгкьалэ дэтым ип-
рофсоюз организацие
зэрэригьэблэгьагьэм те-
тэу ащ илофышлэхэм
алукьэгыагь Пенсиехэмклэ
фондым и Гьэлорышлэпзу кьалэм дэ-
тым персонифицированнэ учетымклэ

купэу шызэхэшагъэм илофышлэу Теу-
цожь Бэлэ. Зэлуклэгъум хэлэжьагъэ-
хэм ащ къафилотагъ пенсиехэр къэлъытэ-
гэнхэм пылъ шэпхаклэр ыпэклэ агъэ-
федэщыгъэм зэрэтеклырэ шыклэр. Ащ
къызырлыуагъэмклэ, пенсие фытыныгъэхэр
джы ахьщэн темылытагъэу пенсие
коэффициентхэм атегъэпсыкыгъэшт.

Нэбгырэ мини 8-м ехъумэ пенсие Адыгеим щаратышт

Федеральнэ хэбзэгүүцүгүү «Урысые Федерацием Ioшлэнымклэ ипенсиейхэм яхылагь» зыфилоу номерзү 173-ФЗ зытетзү 2001-рэ илээсым тыгъэгъа-зем и 17-м кыдэкыгъэм ия 9-рэ статья

зэригэнэфэрэмкiэ, зылыгыжыыштхэр
зимылэжьюу кэнагэхэу loф зышэн
зымылэкыштхэм ыки дунаир зыхо-
жыгыэр шэлэфкiэ ащ илыгынэу шы-
тыгэхэм, ащ нэмыкхэу иунагьо шы-

хэу кьэнэгъэ кIэлэцIыкIухэм, ышы-
хэм, ышыпхьухэм яфэлэ-фашIэхэр афэ-
зыгъэцакIэхэрэм зылыгъыжьыштхэр
зэрямылэжьым пае пенсиe афагъу-
цц. Ахэм афэдэхэу нэгбгьрэ мини

8-мэ Адыгэ Республикэм пенсие щаратышт.

**Пенсиехэмкӓ фондым
и Къутамӓу Адыгӓ Республикӓм
щыӓм ипресс-кӓулыкӓу.**

Гушлогъуабэмэ гур афызэлухыгъэмэ...

гъэшлэгъон мэхъу. Ухэтми, клэлэцылкълум идунай ипшыкълыным пае ащ шьорышлыгъэ-нэшлэшлыгъэ хэмылъэу, гуклэ гъусэ зыфэпшынын пае, о уисабый имызакъоу, зэклэ клэлэцылкълу жьугъэхэм узылъашъу, ягъэпсыклэ-шыклэхэр, яшэн-хабзэхэр пшлэнхэр, клэлэцылкълу дунай гъэшлэгъоным ипчъэ кыпфызэлухыкълум.

Сабыир — насып, сабыир — гушлого мин! Акъыл зилэмклэ мы тхьэтын лъаплэр зымыуасэ щылэп. Ар зэклэ бэшлагъэу ыгуклэ, ыпсэкклэ зехишлагъэу клэлэцылкълухэм афэтхэ Абрэдж Сафият Джумалдин ыпхьур. Исэ-нэхъатклэ — клэлэгъадж. Илъэ-сыбэрэ Мыекъопэ гурыт еджаплэу N 3-м урысыбзэмрэ литературэмрэклэ щыригъэджагъэх. Германием советскэ дзэхэм якупэу кълэу Лейпциг щылагъэм епхыгъэ гурыт еджаплэу N 77-м ублэплэ ыкли гурыт классхэм илъэситфэ лоф ащишлагъ. Адыгеим кызэкължым, Адыгэ къэралыгъо университетым урыс филологиемклэ икафедрэ илоф-шлэн щыпидзэжыгъ.

Исэнэхъат зерикласэм, шлэ-ныгъэ дэгъу зерилэм, клэлэцылкълухэм лъэшэу зерафэшагъэм даклоу иунэгъо насып дахэу, ыкълэ исабый цыклоу Тлахьир ялэ зэхъум ыкли адыгабзэкклэ гуцылэу кызырегъажьэм, Са-

фият усэ цыклухэр ащ фы-зэхилъхъэу ыублагъ. Нанэм ыгу гушлогъуабэмэ афызэлухыгъагъ, игуапэу клэлэцылкълухэм ядунай гъэшлэгъон цыкълу-цыклоу хэуцуагъ. Сафият клэлэцылкълухэм апае ытхыхэрэр журналхэу «Жьогъобыным», «Родничок Адыгеи», республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» къащыхеутых. Илъэс зыбгъупшл хъугъэ зытхэрэр. Урысыбзэкклэ тхылытл кыдыгъэкклэ. Урысыем или-тераторхэм я Союз 2012-рэ илъэсым щегъэжъагъэу хэт.

Дунэешхоу къэшлэкълыгъэр зыфэмыплэклэу, зэкклэ ылъэгъуи, зэхихи зышлогъэшлэгъон сабыир ащ зэрэфэбгъэнэлосэн плэклэщт шыклэ-амалэу усэхэр, пшысэхэр, хырыхыхэхэр, зыкълэшын цыклухэр елытэх Абрэдж Сафият ыкли егугъоу ышъхьэкклэ клэлэцылкълу усэхэм лоф адешлэ.

Мы мафэхэм бзылъфыгъэм итхылыклэу «Клэлэцылкълу усэхэм ядунай» зыфилорэр Мыекъуапэ, Адыгэ тхылъ тедзаплэм кышхыдэкълыгъ. Ащ усэ 40 фэдиз кыдэхъагъ. Ахэтых мы-хэм пшысэхэр, хъугъэ-шлагъэхэр, усэ-хырыхыхэхэр, лъыта-клэхэр, къэбар гъэшлэгъонхэр ыкли кушъэ оредхэр. Ахэр зэкклэ усэ шъуашэм илъых, сабыим идунай, ащ къэшлэкълыгъэ пстэум яхылапгъэх, а зэкклэ

клэлэцылкълум гурылогъошл фэ-зышлых. Сафият итхылъ кы-дэхъэгъэ усэхэр сурэтхэмклэ зыгъэкклэрэклагъэр сурэтышлэу Елена Абакумовар ары. Усэ сатыр зэпэжынчхэм кълэуатэрэмэ адиштерэ сурэт дахэхэм клэлэцылкълу тхылыр нахъ къа-гъэхыхыгъ. Сабыйхэм яокклэ-шыклэ, ягумзэгъэгъэ-упчлэры-ягъэ, яхыгъэ-лорышлагъэ, ягум-шлугъэ маклэ кызыхэхэлырэр зэхышлэу, ыгъэунэфэу, ыгуклэ сыдыгъуи ахэм афэзафэу, апэб-лагъэу, афэгумэклэу матхэ Абрэдж Сафият.

Сабый цыкълур джэгум, а пшысэм хэтэу игъорыгъоу щы-лакклэм кыхэхуц. Ымышлэрэм клэлэцылкълу, кълэуалорэр ышлэш мэхъу. Джары клэлэцылкълумклэ гуцылэ пэпч мэхъанэ илэ зышлырэр. Ау сабыим еплэщты-ри, зэрэплэщт шыклэри уфэлэ-пэлэсэу зэтемыгъафэм, гуцылэ-лэр цэнэшхоу мэклоды. Ары клэлэцылкълу усэхэм уядэхэшлэ-кълыныр, уялэпэлэскълыныр, уафэ-сакъэу сыдыгъуи гупшысэ купклэ-шлэу дэдэ ахэллэхъан зы-кълэфаер. Ар кыдэхъоу сэлъытэ Абрэдж Сафият. Тхылым кы-дэхъагъэхэр тидунай идэхэгъэ-баигъэ, чыопсым изытет, хъэ-клэ-кълэуакклэхэм ядунай, клэлэ-цыклухэм ягъэпсыклэ-шыклэхэм афэгъэхыгъэх. Усаклом ипы-чыгъо псынклэ, еджэгъошлэу.

Тхыгъэ цыкълу пэпч гъэсэпэ-тхыдэ горэ хэлъ.

Тхылыклэм иавтор шлуагъэу фэплээгъушлэм ащыщ адыгэ гуцылэхэр ифэшъуашэм тетэу, къеклоу исатырхэм зэрашигъэ-федэхэрэр. Кълэуатэрэмклэ тхыледжэхэр щылэклэ-псэукклэм хищэхэзэ, адыгабзэм ибаигъэ рыгушхоу, гуцылэ дэхабэ егъэ-федэ.

Гуцылэм пае:

**«Чыцлы цыкълури игугъу —
Шагум дици кыгъэхъугъ!»
«Жаннэ хъупхъэ»**

Клэлэцылкълухэр хэгъэклэ, ины-хэми чыцлы гуцылэм кыкълэрэр зымышлэхэрэри зэрахэтыр сэшлэ, ау адыгэ гуцылэ шъыпкъ. Джащ фэдэу, «Зебрэхэр — шы кусэх!» елошъ, авторым псын-клэу кытфеупклэпклэ. Абрэдж Сафият иусэ сатырхэм, сы-дым е хэт ахэр афэгъэхыгъэ-хэми, кызтегушылэрэр зери-класэр, ори ащ нэшлуклэ уригъэ-плэымэ зэрэшлоигъор ахэ-олабгъо. Адэ дунаим, щылэны-гъэм хэуцэ къодьерэ сабыим-клэ апэрэр дэхабгъэр зэхэбгъэ-шлэныр, къэбзагъэр ыгу ип-лэхъаныр арыба!

Анахъ шлуагъэу усаклом фэ-плээгъун фаер клэлэцылкълу тхы-лым «гуцылэцъэ цыкълу» шъха-фэу зэрэфишлыгъэр ары. Гуцылэ 30 фэдиз ар мэхъу, ау уиады-габзэ уикласэу урыгушылэщт-мэ, кыпшхъапэн заклэх.

Абрэдж Сафият итхылыклэу «Клэлэцылкълу усэхэм ядунай» зыфилорэр адыгэ унэгъуабэмэ арыхъанышъ, гушлогъуабэ сабы-игумэ ыкли ахэм къашлэкълыгъэ нахыжхэм арызылхъанэу, къащызгъэушынэу, тиадыгабзэ лъэпытэ зышлынэу Тхьэм ешл!

МАМЫРКЪО Нуриет.

АБРЭДЖ Сафият

Усаклэхэр

Сиатакъэ дэхэ дэд!

Сиатакъэ дэхэ дэд,
Зигъэшлэжъэу шагум дэт.
Сыджы плыжъыри ифед:
Дэхэфэшлэу ышъхъэ тет.
Ащ ыклэшхуи дэхэ дэд,
Къэгъэщыгъэу гъупчъэм фэд.

Сиатакъэ дэхэ дэд,
Чэтыбыным ар ахэт.
Зэпэжъыу, бэрэчэт!
Псауныгъэ Тхьэм кълэрет!
Щытхъоу илэри бэдэд,
Ау нахъ дахэр иорэд.
— ly- ly- ly- ly!

Сиатакъэ дэхэ дэд,
Къясэгъэхъы исурэт:
Чэум тетэу оред къело,
Уедэлущтмэ тадэжъ некло.
Чэтыбынри гушлом хэт:
Къыдежъыу иорэд.

Чэтыу цыкълум иорэд

Чэтыу цыкълур унэм кълыхы,
Шъэбэ-шъабэу скокл кыпклэ.
Сигъэгъушлэу селушъашъэу,
Чэтыу цыкълум лэ щысфэгъ.

Сэ сигуапэу тасым изэу
Щэ гъэпштагъэ физгъэхъуагъ.
Ынэ цыкълухэр ыуцылгъоу
Оред дахэр кысфилуагъ.

Сэ слэ цыкълур кыбзэихы,
«Мяу!» кысылуи хэчъыагъ.
А оредыры сыгу рыхы,
Синысхъапэ кыфэсфугъ.

Дэшхо лашлур

Адэ таушлэу дэшхор сшхышлэ?
Таушлэу купкълым сынэсышлэ?
Псынклэу татэ дэжъ сычъагъ...
Дэшхохутэр ащ кышлэагъ,

Дэшхор рилъхы телунклагъ,
Дэшхо кълшъор кыгъэчагъ,
Шъуамплэр псынклэу зэгуйчыгъ,
Купкълэр ащ кыкълэуцылкълыгъ.

Купкълэр ащ кыкълэуцылкълыгъ!
Боу ар лашлоу кычлэкълыгъ!
Дэшхом кълэчлэ кыуитышлэ,
Псау-таоуи уишлэщт...

Дзыо цыкълур еохыгъ —
Дэшхор псынклэу тыухыгъ.
Дэшхо чыгъхэр шагум диз,
Бжыхъэ къэси дэшхор пиз.

Сэ сишъынэ Тыргъозакл

Хъугъэ-шлагъ

Сэ сишъынэ къэхъугъакл.
Сыдэу даха! Фыжъы закл!
Сеплы, сеплы сыупчлагъ:
«Шъынэр хэт ыгъэтлыргъуагъ?»

Сэ цлэ дахэ кыфхэсхыгъ:
Тыргъозакл ащ фэсыусыгъ...
Шъынэм шлухъафтын фэшлыгъ:
Жъгырыу мафэ фэсщэфыгъ.

Янэ шъынэр щэ регъашъо,
Адрэм ыклэ цыкълу къэгъашъо.
Тлэклэ хэхъофэ сэ сежэн,
Шлухъафтыныр пшъэм фисшлэн...

Мэээ зытлуклэ къэфэбагъ,
Гъатхэм чыгур ыфэпагъ.
Шъынэм илоф сыдым тет? —
Уцыр ехъушъ, шагум дэт.

Тыргъозаклэ шхыным пылъ...
Кыздешлэн шъула къангъэбыл?
Жъгырыу макъэр чыжъэу мэлэ,
Сыгу етыгъэу ащ седэлэ.

Сэ симышъ

Сэ симышъэ дэгъу,
Лъэшэу шлу сэлээгъу.

Сэ симышъэ шъабэ.
Иджэдэгу къэтабэ.

Гъожы цыкълу симышъэ:
Тыгъэм фэдэу дышъэ.

Макло, мачъэ, макклэ, малъэ...
Шъугу рыхыгъа сиджэгъуалъэ?

Мышъэ шъыпкъэр мэзым хэс,
Сэ симышъэ ланэм тес!

1

АХЪШАМ уж кӀахэм чы-
жъэкӀэ ШыблэкӀохъаблэ
пӀудзыгъэу, Къэлэжъ зыфалорэ
лошхъэ кӀылым колхозым ит-
рактэр уцупӀэ икӀышжъэу те-
тым ионджэкъ пакӀэ бзыушхор
къэбыби кыпытӀысхъагъ. Бэ-
шлагъэ ар шэны зыфӀэхъугъэр,
джауштӀэу чӀэжъ нӀшхожъ-
нӀхъуидӀэ кӀычъэу къэбыбышъ,
макӀы лъакӀы зыпӀыгъӀукӀырӀэп,
кӀым-сым тынчыбзӀэу кыпӀэ-
тысхъэ. Мыщ Жъынтыу сӀ фӀэ-
сыуышт. Заор кызыжагъэмрӀэ
джырырӀэ къазыфагу гум ра-
нӀжыгъэу, бригадӀэ пщӀплӀажым
цӀыф кытехъажырӀэп. Ау мы
шыуцӀагъо инитӀлоу текӀхэмэ, кы-
техъажыу чӀэщырӀэ шызекӀо-
хӀэрӀэм яплъышъ, зилӀэужыгъохӀэр
кышӀлӀнхъ ылӀэкӀырӀэп, хъау,
кыизгуригъӀонӀэу амал афи-
гъотырӀэп, ары Жъынтыу къэ-
зыгъӀтхъауерӀэри, къӀэп такъы-
ритӀу плӀонӀэу, хъурӀешхо-хъурӀэ-
шхохӀэу, ынӀхӀэр шӀунклым кы-
хӀалыдыкӀых, цыхӀалӀхӀэу егъӀу-
плӀаплӀэх. ЗагъорӀэ къуаджӀэм зы-
быбыкӀэ цыфӀэу, шхъэззекъо-
лъэкъуитӀлоу кыщӀильгъухӀэрӀэми
афегъадӀэх.

Ежыри, Жъынтыуи зы кы-
игъажышъ, зылымыхъажыпцӀ!
МырӀэуштӀэу шӀунклыпсыр кыиз-
рӀэзхӀышхъэу, Тхъэм кчыхъӀэу
кыхыӀырӀэм къӀэс, моу зӀрӀплӀэ-
гъу, «игъунӀэгъужымӀэ» адӀжъ
ынӀэгъу жыи зыкӀыгъӀунӀэу шы-
сакӀо зыкыӀырегъӀыхы. ХӀӀӀ шы-
лӀӀӀ арӀӀ, зӀштӀегъӀэу фӀышкӀӀэ
ары. БӀшлагъэ, гъарекӀу арыгъэ,
гъунӀэгъу кызыфӀэхъугъагъӀхӀэр,
бӀдзӀэогъу жъоркхӀэр джыри
имыкӀыгӀапӀэхӀэу. Жъынтыу, жӀ-
мае-нӀкыпш, самбырӀэу анӀмы-
лӀэуи агурыӀуагъи фӀӀд. Агуры-
ӀуагъӀэми ышӀӀӀрӀэп, ежъ ясӀ-
жыгъ, ау адӀрӀхӀэр, «чӀыунӀэ
чӀӀӀсхӀэр», ежъ Жъынтыу кы-
сӀжыгъӀӀа-къемысӀжыгъӀӀа!
Джы мырӀэуштӀэу шыс зыхъукӀӀэ,
джӀнджӀшым кыӀутӀӀсхъы чӀӀ
бзыушжыр: енӀгъугъо ащ фӀӀдӀэ
лоф шымыӀӀӀӀӀ. АужыпкӀӀӀра-
шхъӀэми мырӀэуштӀэу онджӀ-
кышхъӀысхъӀӀӀ зӀрадӀешӀӀрӀэм гу
кылыӀатӀгъӀӀн лоу гуцафи афи-
шырӀӀӀ, хъау, ицъыи атӀӀӀӀӀ.

КышхъӀӀӀӀӀ лункӀыбзӀӀр бӀ-
шлагъӀэу зӀгъӀӀыжыгъӀӀэм лӀӀ-
бӀкыушхъӀӀ гӀорӀӀӀӀ чӀыунӀӀр пӀ-
лӀудзыгъ, ау джырӀэ фӀӀдӀэу шӀун-
кышхъом тыдӀӀӀӀӀ лӀгъо-блӀгъур
зызӀлӀуибытыкӀӀӀ, шӀӀгъошжъӀэу
зӀкӀӀӀӀ ежъ елӀӀӀгъу. Джыры
нӀмыӀӀӀӀ, чӀӀӀӀӀ итыгъӀӀшхо
муарышъ ошӀогум кытӀысхъагъ,
нӀфынӀшхошъ — нӀзӀкӀӀӀӀ-
джӀжъ! «СӀӀ фӀӀдӀэ гӀорӀӀ, —
еӀо чӀӀ бзыушжым, ежъ кыиз-
регъӀапшӀӀ, — нахъыжхӀэр
рыгушӀӀӀхӀэу Жъынтыу ицӀыкӀу-
гъом лӀджыри зӀхӀышхъыгъэ:
«Шъо, ныбжыкӀӀӀхӀэр, шъушӀӀн
фае тӀэри, тыгъурыгъу лӀӀп-
кыри, зӀгорӀӀм цыф лӀӀпкыым
тызӀрӀӀӀышхъӀӀӀ, тызӀрӀӀӀы-
фыгъӀӀ! ПӀсӀрӀы хъугъӀ-шлагъ
ар...» СӀӀ фӀӀдӀэу хъужыгъӀӀхъ
шъуи — мохӀэри лӀӀкыуитӀлхъ,
чӀӀӀ шӀӀхъукӀӀ узӀгӀоутынкӀӀи
нибжыи ятӀысыпӀӀ кычӀӀӀӀы-
штхӀӀӀ, ары — ЧышхъӀӀ жъын-
тыушхъӀӀ, уемыхъыӀрӀхъышӀӀжъ». ЦӀрӀӀ-шхъӀӀӀрӀэ афӀшы.

МӀзӀ пчыгъӀӀӀ тешлагъӀэм
кыизӀрагъӀӀӀнӀфыгъӀӀӀмкӀӀӀ, а зы
сыхъатыпӀӀ дӀӀдӀм, чӀӀыгур
кыизӀрӀсӀӀӀ, ЧышхъӀӀ жъын-
тыушхъӀӀ ягъӀӀӀӀгъ, чӀыунӀӀ чӀӀ-
гъым кычӀӀӀӀӀӀӀӀ, зӀкӀӀӀӀӀ
ишлагъӀӀхъ плӀонӀӀ, моу нӀрымы-
лӀӀгъу кӀӀпсӀшхо шӀӀгъошжым-
кӀӀ. СыдигъӀӀӀӀ нахъ иныр ыуж
ит, нахъ цыкӀлур ыпӀӀ ит. Нахъ
цыкӀлур етӀлани тыгъушъ екӀагъӀэм
нахъ регъӀӀхъышхъы. ДжӀды-
гу пырацӀӀӀ кыӀуӀӀӀӀӀхъыжъӀэу
щыгъыр ары чӀӀ бзыушжым

арӀэуштӀэу зыкӀыфигъадӀрӀэр.
ЕтӀлани мо нахъ цыкӀлур гъӀӀшӀ-
гъонӀӀ ышхъӀӀ етхъошъ зӀпӀыт.
КъӀӀӀӀжъ бгышхъӀӀэм, мы ежъ
зытес кышхъышхъӀӀ кыпӀӀблӀа-
гъӀэу ку гъогужъӀэу ехырӀмкӀӀӀ
тӀури кыдӀӀӀӀӀӀӀхӀэрӀӀ, чӀы-
унӀӀ лупӀэм итыгъӀӀ кыохапӀӀӀӀӀ,
адӀрабгъуӀӀӀ, мӀзӀлушъом пӀӀр-
жыӀые кошӀӀ кырышхоу зыкы-
лӀузылӀашъорӀмкӀӀӀ, кыагъӀӀӀжы
нахъ. АрдӀӀдӀӀми шӀунклым шыщ
шыпкӀӀӀӀ хӀӀуӀаӀӀӀхъ. Ау чӀӀ
бзыушжыр ащкӀӀ бгъӀӀшхъӀӀун
плӀӀӀӀыштӀӀӀ: ыпашхъӀӀ итхӀэм
фӀӀд — дӀгъу дӀдӀӀу тӀури елӀӀ-
гъу. ЕлӀӀгъушъ, зызӀрагъӀӀнӀ-
гъуаджӀӀрӀэр зыфӀхъышхъы
ышӀӀӀрӀӀ. ДжауштӀӀӀу загъӀӀӀ-
хынышъ, зыкыамыгъӀӀӀӀгъо-

гъусӀӀ илагъӀӀ! АдӀрӀ нахъ лӀӀп-
лӀӀгъӀӀ лӀӀхъу-лӀӀӀхъур мызыгъогум
кыгъугъӀӀ. Ау зытӀӀӀӀу шышӀа-
гъӀӀ, ари ылӀӀӀгъузӀ, гъӀӀӀӀгъым
кычӀӀӀӀӀыгъ. Мы аужырӀэ мӀзӀӀ
заулӀӀм, зӀрӀямыхӀӀӀӀӀгъахӀӀу,
нӀужым кычӀӀӀӀӀыгъӀӀм ыпӀӀрӀӀ
зыдӀӀӀуагъӀӀмкӀӀӀ ыгъӀӀӀӀӀгъӀӀ,
нӀфӀӀшхъаф лӀӀӀныкыӀӀӀӀ ты-
рилонтӀагъ, джау ежъ, Жъын-
тыу, зытес кышхъышхъӀӀӀ
шхъӀӀм иджабгъуӀӀӀ кыӀӀбгъу-
кӀуи, цӀӀгъо-цӀашъоу, осыр ыгъӀ-
цышхъыӀӀ, кыӀӀблӀмкӀӀӀ тыри-
ушъокуагъ. Сыдми арӀэуштӀӀу
ащи зызыгъӀӀӀӀӀхъыгъӀӀр бӀшӀа-
гъӀӀ, икӀӀӀӀӀӀӀыгъуи марышъ
блӀӀкыгъ...
МӀзыхъӀӀм яхъщыр джы мо
пӀӀрӀӀжыӀы панӀӀм, иджӀдыгу

кыжышхъыгъӀӀхъ. Ау зӀрӀӀӀы-
тызи, артполкым зыхӀатӀӀӀӀ-
жыгъӀӀӀхӀэм кышхъыблӀагъӀӀу зы-
кӀӀӀ хӀӀшӀыкӀӀӀу агуи кыхъажы-
гъагъ, зыкӀӀӀ ашъуи зиушхъы-
гъагъ; адӀрӀмкӀӀӀ а хъадӀгъу ду-
нӀӀӀӀӀӀӀӀжыым фӀӀдӀӀр джыри
мафӀӀ кыӀс мары кыашхъӀӀӀрӀо
нахъ мышӀӀӀми, ар дӀдӀӀу агукӀӀӀ
щынӀӀжыӀхӀэрӀӀ; дӀзӀу зыхӀӀа-
гъӀӀхӀэм ищыуани марышъ де-
шхыкыгъ.

Мы тапӀӀрӀ хъадӀгъу зӀхӀӀ-
шом фронтӀаӀӀӀм ащышхъу
кыӀӀнӀжыӀыгъагъӀӀр мӀӀӀагъӀӀ.
МӀшӀошхоу кызыкӀӀӀӀӀыжы-
гъӀӀхӀэм ишъӀӀбж, адӀрӀ пӀӀтӀӀӀм
афӀӀдӀӀӀӀӀӀӀӀ, марышъ шыблӀ-
кыохаблӀӀӀӀӀм непӀӀ кыизнӀ-
сыгъӀӀми кыиздырахъаӀы. Ау

ЦУЕКЪО ЮНЫС

Аджалыр гъэшэхъугъуай

Рассказ

жъӀэу, зыкыамыгъӀӀӀысӀыжыӀӀӀ,
бӀ дӀдӀӀ тырагъӀӀӀӀӀӀ. ЯжӀн
ыӀӀӀӀӀ, ежыри онджӀкышхъӀӀм
мылдыкъ такырышхо пӀхъушхъ.

АдӀрӀмӀэ якъӀӀгъӀӀӀжыгъӀӀ нӀ-
фылӀыр кызышхъыӀӀӀӀӀӀӀм,
шӀӀӀӀӀрӀӀ. Хъау, шыагъӀӀ ашӀы-
рӀӀӀ, егъӀшхъыӀӀӀӀӀӀӀ, мышӀӀ-
хъурӀмӀэ, гъӀнӀфагъӀӀӀу ащ зы-
кыӀрагъӀӀхъулӀӀжыи. АрӀэуштӀӀу
зытырашӀыӀхӀэрӀӀр бзыу нӀхъур-
дӀжыым кышӀӀӀн ылӀӀӀӀӀрӀӀ,
кынмыгъуаер ышхъӀӀӀ щызӀ-
пӀӀӀӀӀы. Ари ары. ЕтӀлани сыда,
шӀыпкӀӀӀмкӀӀи сыда мо бгы-
чӀӀмкӀӀӀ рекӀӀӀӀӀрӀӀ ку гъогумкӀӀ
кыӀӀӀӀӀӀӀ, трактӀӀр уцупӀӀм кы-
дӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ агу зыкырым-
хыӀӀрӀӀ, ащкӀӀӀ нахъ псынкӀӀ зӀ-
ралӀу; анахъ гъогу кӀуаджӀӀр,
дунаир яхъӀӀӀӀӀӀӀ, кыӀушхъӀӀӀ,
модрабгъуӀӀӀ пӀӀрӀӀжыӀы пӀӀ-
нӀӀӀӀӀӀ хъушӀӀр кызкыӀызӀпа-
чыжыӀӀрӀ? ЗӀп, тӀӀӀӀ, щӀӀӀ —
гъӀӀӀӀӀӀӀр моуштӀӀу кыӀбгынӀ-
рӀӀм кыӀс кызышхъыгъӀӀӀӀӀӀ-
рӀӀм джары ягъогур! ХӀӀӀӀ зы-
шӀуагъӀӀыӀӀрӀ? ЗыщыштӀӀӀ-
рӀӀ хӀӀӀӀ? — загъорӀӀ Жъын-
тыу ыгукӀӀӀ зӀрӀӀӀжыи. Ащыгъум
Тыгъурыгъу лӀӀпкыым шыщыхъ
плӀӀныри япӀӀсыгъӀӀӀ мохӀӀмӀ! ТӀ,
тӀӀӀӀӀӀӀӀ, арӀэуштӀӀу гъогу
кыӀушхъӀӀ лыӀе тешӀӀӀу тыхӀабзӀп,
ТхъӀм тыкызызӀригъӀӀхъугъӀӀу,
тинабгъомӀ дӀхынчӀӀ-зӀнӀӀӀӀӀӀӀ
сыдигъӀӀӀӀ тыкыӀабыӀылӀӀжъӀӀу
шӀӀн дахъ тхӀӀӀ! ШыпкӀӀӀ, мо
шӀӀӀӀӀӀӀм ренӀӀу зӀрӀӀӀӀӀу,
нӀфылӀым ыӀмӀ игъом, ыӀ, тӀри
кыӀӀӀӀ. РенӀӀу тӀтӀӀжыи сигъа-
сӀӀӀӀӀӀ: «ТыдӀ ушыӀӀми зы-
щымыгъӀӀгъупш, синӀӀшхо цыкӀу,
ушыщышхъӀӀ кыӀахӀӀӀӀрӀм фӀӀдӀ
кыпӀхъмыфӀӀнӀӀу амал иӀӀпышъ,
сыдигъӀӀӀӀ акырыпӀӀ сицӀыкӀу!»

НӀхъуӀдӀдӀжыым ынӀхӀӀэр ри-
гъӀӀӀӀрӀгъушхъӀӀ-кыыригъӀӀӀӀрӀ-
гъушхъаӀӀ фӀӀдӀӀу зышӀи, нахъ
пкыӀыӀе, нахъ фӀӀбапӀӀ хъумӀ
шӀӀӀӀӀӀӀӀ, зызӀкӀиуӀпӀӀагъ —
мызӀгъогум «гъунӀӀгъумӀэ» ямы-
шӀӀныгъахӀӀу, егъӀӀыӀегъащӀӀу
зыкыагъӀӀӀӀӀ.

СамбырылӀ! Муары, пӀр-
рӀӀжыӀы куашӀӀм ылӀӀныкыӀӀӀӀ
зыгорӀм зыкыгъӀӀӀысӀысӀыгъ. Ары,
плӀӀӀхъугъӀӀ — шыуцӀагъо гӀорӀ
муары кыыхъӀӀӀӀӀ: егъӀӀыӀе-
кыгъӀӀӀу сакышхъы, сакышхъы...
ИзӀкыӀӀ дӀд. А-а, тӀрӀӀ. Мып-
чыхъӀӀ гъогу тыхъан зӀхъуи

тхъут-тхъут-тхъоу кыизӀхӀиуӀнт-
хъӀӀӀ, кыӀхӀӀӀшхъыгъӀӀм. КъӀ-
лӀӀӀгъогъӀӀ кыӀӀӀӀ нӀмыӀӀу, етӀ-
лани зыгъӀӀнӀгъуаджӀмӀэ, быты-
рычӀӀӀ еужыӀӀрӀӀу кыӀӀчӀ-кыӀӀчӀи,
чӀыунӀм жъау лоу зычӀидзӀ-
жыгъ.

ТыригъӀӀӀӀгъӀӀшхуи шыӀӀп,
хъӀбаомӀэ, ерагъӀӀу жыи кы-
шӀӀӀӀ, хъульфыгъӀӀ макъӀӀр етӀ-
лӀӀ кыӀӀӀӀгъ:

— СӀры ар — Мыхъамод.
— ШӀунклым сыдми хидзагъ.
— Очъыя, КъаймӀт?..

КъаймӀтӀэу зыфӀиуагъӀӀм гу-
щыи кыпӀыгъӀӀдзӀжыгъӀӀгъ.

— ОчъыӀемӀ, кӀо, чыӀе! НӀ-
узырӀу сӀтӀгъагъӀӀр зӀрӀӀӀӀӀ-
кӀӀжыгъӀӀр кыӀыӀӀӀӀ сӀӀгъа-
гъӀӀшъ ары. ДӀгъунӀӀжыӀӀм якӀа-
шъуи сыдӀӀӀӀӀӀгъӀӀ, яхъакошӀи
лӀӀӀӀӀу сӀӀӀӀр чӀӀсыдзагъӀӀгъ.
СыпӀхъу Зайи иуӀнапчӀӀӀм лун-
кыӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ джыри зӀрапы-
лӀагъӀӀхъ...

НӀмыщым «икӀӀӀӀӀӀӀжыӀӀм»
кызырахъӀӀдзӀжыгъӀӀӀхъӀӀ нӀуж
хӀӀтхӀӀӀ, мӀфӀӀ заулӀӀ тешӀӀ-
жыгъагъ, сыдми янасып кы-
уытыжыгъӀӀ: тисовецкӀӀ само-
ходнӀӀ артиллерие полкӀӀу кыб-
лӀмкӀӀӀ кыӀзӀӀӀӀӀӀӀӀр фронт-
такӀӀӀӀӀӀ уӀупӀагъӀӀ. Стыр-жъӀ-
рӀӀу дунаир жъоркышхуагъӀӀ.
ДӀзӀ екӀӀӀӀӀ дӀдӀӀу, арыми зӀӀӀ-
кыӀӀӀӀӀӀӀ кыӀзӀӀӀӀӀӀӀӀрӀм,
цыфӀышхъӀӀр лӀӀӀӀӀу имӀӀӀагъ.
ЗӀп, тӀӀӀ шыблӀӀӀӀӀӀӀӀӀ кӀа-
лӀӀмӀ ащыгъум хъазабӀӀу апӀ-
кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ, арӀэуштӀӀу пыим
пӀӀульхӀӀӀӀ агу кыизӀрагъӀӀӀы-
жышхъыгъӀӀ. «АдӀ джары, цыф
цыкӀлур зырихъыӀӀӀдӀжӀӀ ымы-
шхъышхъӀӀӀӀӀ чышхъӀӀм кы-
текӀытӀӀ», — ыӀӀӀӀ Ещыку
КъаймӀт игъусӀӀмӀ гужыӀӀдӀкы-
гъо афӀӀхъушхъыгъӀӀ бӀрӀӀ. ТӀ-
тӀрӀӀӀӀӀ плӀонӀӀу модыкӀӀӀ кыӀа-
оӀӀмӀ, мыдыкӀӀӀ кыкыӀӀӀӀӀы-
хӀӀӀӀ, ащыгъум бӀӀӀӀӀӀӀ бгъо-
джым итыгъӀӀ, гъомыли яӀӀӀ-
мӀкыӀм арымылӀыжыӀӀу. Джы
непӀӀ щымӀӀ ящани ышӀӀӀӀ хъу-
жышхъыгъӀӀӀ мош фӀӀдӀӀ дунӀ-
нӀӀӀӀӀӀӀӀӀ кыӀхӀӀӀӀӀыжы-
гъӀӀӀӀ, мырӀэуштӀӀу фронтым
лутмӀӀ япчъагъӀӀ ежъхӀӀӀи шыщ-
хӀӀу зӀрӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. Ау ар
нӀфапӀӀӀу кыӀфӀӀӀӀӀӀӀӀ, гучӀӀм
нӀсӀӀу зӀхъыгъӀӀӀӀӀӀӀ хъазаб
чыпӀаӀӀӀӀм чӀӀӀи мафи кӀа-
лӀӀхӀӀр арыхъӀӀӀыгъӀӀӀ, кыары-

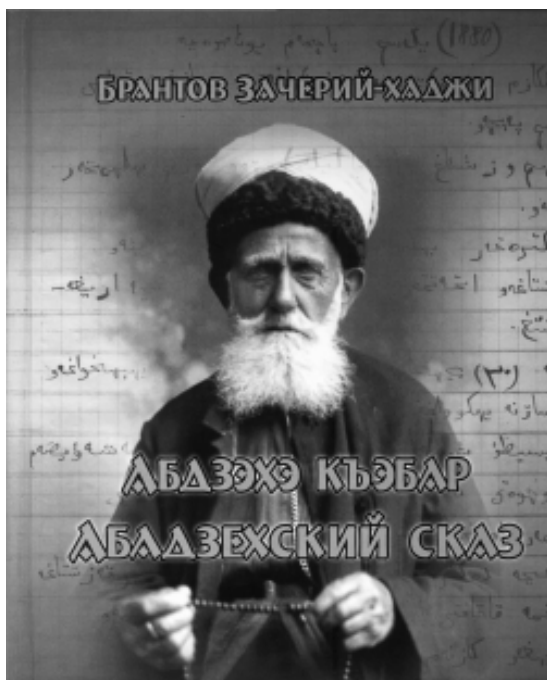
агу агъӀӀӀӀӀӀрӀӀ: ХъаджӀмӀ-
еком ылӀӀӀӀӀӀӀ жӀгъоу лагъы-
мӀм кӀиуытыгъагъӀӀр ерагъӀӀ-пӀсӀ-
рагъӀӀу мӀкыӀжъ кыӀӀӀӀ; Къай-
мӀт ынӀӀушхъӀӀу гъучӀ кыта-
фӀм зӀӀитхъыгъагъӀӀм, нӀмыц
кыӀащышхъу плӀонӀӀ, тыркыӀшхор
джы кыӀтецӀӀӀ; зӀкӀӀмӀэ ана-
хъӀӀу зылоф анахъ хылыӀӀр Гъу-
кӀӀмкыӀӀр ары. КъӀыкӀӀӀм ина-
гъӀӀр инагъӀӀу, кыӀӀӀӀӀыны-
хъаӀжъ зӀӀытӀӀу, ышхъӀӀ тыр-
кыӀу кыӀтенагъӀӀми, зымы
ышӀӀӀӀ ыгъӀӀхъун ылӀӀӀӀӀрӀӀ,
бырсырышхор ышхъӀӀӀр ытхъа-
кӀумнӀӀуӀсрӀэ зӀрӀарымыкыӀӀр.
Ары, шӀыпкӀӀӀмӀ, зыгорӀӀ
шхъӀӀӀӀӀӀӀ кыӀхӀӀӀысхъагъ.
«ЖъаӀӀӀу зӀхӀӀсхы хъугъӀ»
еӀӀӀӀ, итхъаурыхъӀӀу. Ащи
изӀаӀӀӀ, анахъ тхъамыкӀагъӀӀр,
ежъ кызыхыгъӀӀӀӀрӀӀ нахъ,
МыхъамодӀэ а мафӀм гушӀтӀӀ-
хоу кыӀхыгъагъӀӀр ары. Шып-
кӀӀмӀ, ыгучӀӀӀ кыӀӀӀӀӀысхъагъ,
чӀӀс плыӀӀӀу мӀхъупӀӀӀӀӀӀӀшъ,
джыдӀдӀӀурашӀӀӀм бгъӀм кы-
дӀӀӀӀӀӀӀӀӀ плӀонӀӀ. КӀӀӀӀр пӀӀ-
жышхъыгъӀӀ: ынӀӀ ис, ыпсӀӀ пыт.
Ау ушыӀӀӀӀӀӀӀ шыӀӀп, кыӀо-
лӀӀӀӀӀӀӀ бгъӀӀыштӀӀӀ. МафӀӀ кыӀс
кызыпӀӀӀуышхъыӀӀр аджа-
лымрӀӀ чытӀыр хъандӀӀым изы-
фӀӀӀыжыӀӀнӀр. Моу бӀдӀдӀи шы-
шлагъӀӀ, мӀшӀокум ишӀунклышъо
хӀӀсхъӀӀу зӀрӀӀгъӀӀӀӀӀӀӀӀӀ, кы-
зӀранӀӀӀыгъӀӀ шӀоф-бгъӀӀджӀӀр,
кыӀзӀгъырыпӀӀӀӀ кыӀзӀӀӀӀӀӀ-
хъӀӀӀ, ари имыкыӀоу лыпӀскӀӀӀ
кыагъӀӀӀӀӀӀӀӀхъӀӀӀ джы ма-
рышъ, кыӀзӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. Игъо-
рыгъоу кыӀзӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. Ащ
фӀӀдӀ зыхъукӀӀӀ, лоныгъом хӀӀкы-
гъӀӀ кӀӀӀӀмӀ агушхъӀӀ зӀрӀ-
шхы, амал зыфӀӀмыхъушхъӀӀр
орӀӀдыр абгъӀӀу кыӀдефы: «Ура,
ура, ура! Ура, комсомол!..»
— ягъӀӀрӀ нахъ кыӀзхӀаштӀ-
жъӀу кыӀащыхъуӀӀ...

Мыщ фӀдӀӀ зӀпыӀӀӀӀ хъа-
забыгъохӀм янасып кыӀхы-
жыгъӀӀм рыразӀӀӀу шыблӀ-
кыохаблӀӀм лӀӀш дӀдӀӀу етӀлани
шыкурышхо ашӀыжыи. Зыма-
фӀӀ КӀолӀс сержантым ыгу
кыӀӀӀӀжыгъӀӀӀ, адыгӀӀ коман-
дир кӀӀӀӀу ягъусагъӀӀр, мӀшӀо-
кум кыӀадисыгъӀӀр, зӀримылӀӀ-
гъужыӀӀрӀм ыгъӀӀгумӀӀӀӀу кы-
хыӀуӀыгъ. ЗапсӀӀкыӀо капитаным
кӀӀӀӀӀӀу фӀӀхъугъӀӀр шыблӀ-
кыохаблӀӀм кӀӀӀӀм кыӀфӀало-

тагъ. ДжауштӀӀу ЗапсӀӀкыӀом
шӀукӀӀӀ игугъу амышӀӀу зӀза-
кыи хӀӀнагъӀӀ хъурӀӀ. «ТхъӀм
джӀнӀт дахӀӀр кыӀырет, кӀӀӀӀ
шӀӀгъуагъ!» — гъӀнӀфагъӀӀу Ещы-
кум кыӀлошт. ТӀӀӀӀу щигъӀӀӀӀни
гукъӀӀӀжъ шӀоркыым хӀтӀӀу,
ыл хычыӀӀ, ХъаджӀмӀеком
ыгъӀӀӀӀгъошт: «ЯрӀӀи, псаун
шъуӀуа, тхъамыкӀӀр?» ЗӀпыу-
плӀӀшхор мыщ дӀжыым зӀкӀӀмӀ
азыфагу дӀтышт. ЕтӀлӀнӀ Гъу-
кӀӀмкыӀӀр ары, гукъӀӀӀшхор кы-
хӀӀӀӀӀ, ар кыӀӀӀӀуӀӀӀӀӀӀр:
«ОлахъӀ, МӀджыд, а мафӀм
сызыхӀӀӀӀӀӀӀӀм псӀӀ кы-
пӀӀӀӀӀӀӀӀӀ

ПЭНЭШЬУ Сэфэр.
(Джыри кык/эльык/юшт).

КУЛЬТУРЭМ И ИЛЪЭСРЭ ТХЫЛЪЫКІЭХЭМРЭ

Шлоу ышлагъэр дунаим фэдиз

лорым язэгъэшлэн, нэмыкхэм афэгъэхыгъэ лофшлагъэу З. Брантлэм илэр маклэп. Тхылъыр шлэныгъэлэжхэм, студентхэм, тарихъыр зышлогъэшлэгъонхэм лъэшэу фэдэ афэхушт.

Лъэпкъ музейм идиректорэу Джыгунэ Фатимэ зэлуклэр зерищэзэ, тарихъ къэбархэр З. Брантлэм ыгугоинхэмкӀэ музейм илофышлэхэр лэпылэгъу зэрэфэхуштыгъэхэм кытегушылагъ. Шлэныгъэлэжхэм тхылъым игъэхъазырын дэлэжъагъэмэ зэрафэразэр, тхылъым икыдэгъэкӀынкӀэ Брантлэхэм ялакӀо лофыгъошхо зэрэзшуихыгъэр Джыгунэ Фатимэ хигъэунэфыкыгъ.

Тхылъым ипэублэ гушылэ атыгъ тарихъ шлэныгъэхэмкӀэ докторэу Брантлэ Анжелэрэ социологие шлэныгъэхэмкӀэ кандидатэу Брантлэ Иннэрэ. Брантлэ Анжелэ зэлуклэм кызырэчилауагъэу, адыгабзэкӀэ тхыгъэхэр урысыбзэкӀэ зэрадзэкӀыжын фаеу кыыхэкӀыгъ. Ащ фэшл шлэныгъэлэжхэр, лофым цыгуагъэхэр упчӀэжыгъу ашӀыхэу бэрэ хъугъэ.

— ЗэкӀэ лэпылэгъу кытфэхугъэмэ тафэраз. Тхылъыр Брантлэ Зэчэры-хъаджэ кызырими-лӀэгъужыгъэр тыгу кӀео, — кылуагъ Брантлэ (ЦуукӀ) Анжелэ.

Тарихъ шлэныгъэхэмкӀэ докторхэу Хъут Людмилэрэ Пэнэшъу Аскэррэ тхылъым кысыхауышт материалхэм пэшлорыгъэшъэу лоф

адашлагъ, уасэ афашыгъ. А. Пэнэшъум зэриптылагъэу, джырэ уахтэ ащ фэдэ тхылъхэр тищыклагъэх. Филологие шлэныгъэхэмкӀэ докторэу Мамый Руслъан изэфэхысыжхэм къащыхыгъэщыгъ культурэм, тарихъым, гъэсэныгъэм афэлэжыгъэ цыфхэм афэгъэхыгъэ тхылъхэр кызырэдэгъэкӀыхэрэм мэхъэнэ ин зерилэр. Мыщ фэдэ зэхыхэ бэмышлэу Цынджые шыкӀуагъ, Трэхъо Рэмэзан ишлэж тхылъ цытегушылагъэх.

Шлэныгъэлэжхэу Л. Хъутым, А. Пэнэшъум, Б. Едыджым, Н. ЕмыкӀым, Лъэпкъ музейм иотдел ипашъу Н. Абрэджым, тхылъым изэгъэфэнкӀэ Брантлэхэм упчӀэжыгъэу ашӀыгъэ

шлэныгъэлэжыгъэу УнэрэкӀо Мирэ, нэмыкхэм яеплӀыкӀэхэр тарихъым, культурэм и Илъэс къапкырэкӀых, ащ фэдэ тхылъхэм узэрагъэгуазэрэм ор-орэу уасэ фэшлэу пшӀоигъу.

Брантлэхэм ялакӀоу цыщхэр зэхыхэм кысыгышылагъэх. Бэлэ ныбжыкӀэмэ ащ фэдэ тхылъхэр зэрящыклагъэр, лӀэужхэр зэзыпхырэ тхыгъэхэр гъашлэм зэрэхэмыкӀуа-кӀэхэрэр кылуагъ. ЛлакӀом ыцӀэкӀэ Азэмат тхылъым дэлэжыгъэхэм, лъэтегъэуцом кы-кӀуагъэхэм гъунэ имылэу зэрафэразэр кылуагъ. Брантлэхэу Симэ, Анжелэ, Сарэ, Тэмарэ, Иннэ, Сусанэ яшлушлагъэ кыыхагъэщыгъ.

УрысыбзэкӀи, адыгабзэкӀи тхыгъэхэ З. Брантлэм илӀэпэрытхыхэр зыдэт тхылъыр кызырэрыкӀоу цытӀэп, кызызэгопхымэ, зы нӀкӀубгъуи блэмыгъэкӀэу уеджэ пшӀоигъо охъу. Шлэныгъэлэжыгъэу Л. Хъутым З. Брантлэм фэгъэхыгъэу зэхыхэм кызырэчилауагъэу, шлоу ышлагъэр дунаим фэдиз. лупкӀэу, гурылогъошлоу, лъэпкъ гупшысэр хэлъэу тхылъыр гъэпсыгъэ, еджэгъошлу.

Адыгэ къэралыгъо университе-
тымрэ Адыгэ Республикэм и
Лъэпкъ музейрэ зэгъусэхэу «Аб-
дзэхэ къэбар» зыфилорэ тхылъыр
Мыекъуапэ кысыдагъэкӀыгъ.
Ащ илъэтегъэуцо фэгъэхыгъэ
зэхыхэ тыгууасэ Лъэпкъ музейм
щыкӀуагъ.

Брантлэ Зэчэры-хъаджэ илъэс зэфэ-
шъафхэм ытхыгъэхэр, къэбарэу ыгугоингъ-
хэр ллакӀом шыщхэм зэрагъэфэжыхи, лъэ-
гъупхэу кыдагъэкӀыгъ. Тхылъыр нӀкӀубгъо
345-рэ мэхъу, сурэтхэмкӀэ гъэкӀэрэкӀагъэ.

1917-рэ илъэсым Октябрэ революциеу
цылагъэм ыуж адыгэ культурэм илофышлэшхоу
З. Брантлэр цытыгъ. Адыгэ автоном хэкум
итарихъ изэгъэшлэн иапэрэ кӀэщакӀомэ ар
ащыщыгъ. Адыгэ хэкум икраеведческэ музей
ылъэ тегъэуцогъэным илахышлу хишӀыхагъ.
Адыгэ лъэпкъ шэн-хабзэхэм, гушъхӀэлэжы-
гъэу тарихъым кыыханагъэхэм, лъэпкъ фольк-

ФУТБОЛ

«Кубань» — «Краснодар»

Урысые Федерацием футболымкӀэ иапшъэрэ купэу
суперлигэм щешлэрэ командэхэм 2014 — 2015-рэ
илъэс зэнэкӀокъум хэхьэрэ зэлукӀэгъухэр ялагъэх. Я
15-рэ ешлэгъухэр зэраухыгъэхэм шъузэпӀплъ.

ЗэлукӀэгъухэр

«Ростов» — «Амкар» —
1:1, «Арсенал» — «Урал»
— 1:2, ЦСКА — «Уфа» —
5:0, «Мордовия» — «Зе-
нит» — 1:0, «Кубань» —
«Торпедо» — 1:1, «Локо-
мотив» — «Спартак» —
1:0, «Рубин» — «Динамо»
— 1:1, «Терек» — «Крас-
нодар» — 0:1.

ЦСКА-м щешлэрэ тилъэпкъэ-
гъоу Натхъо Бибарс къэлапчъэм
лӀэгуаор дидзагъ, иухъазырыны-
гъэкӀэ къахэщыгъ. «Зенит» апӀэ
итми, «Мордовиер» кытекӀуагъ.
Краснодар икомандэ Грознэм
щешлэ, «Терекым» зэлукӀэгъур
кызырэшлуихыгъэр тэгъэшлагъо.

ЧыплӀэхэр

1. «Зенит» — 35
2. «Краснодар» — 30

3. ЦСКА — 28
4. «Динамо» — 26
5. «Локомотив» — 26
6. «Спартак» — 25
7. «Кубань» — 25
8. «Терек» — 24
9. «Рубин» — 24
10. «Мордовия» — 20
11. «Уфа» — 14
12. «Урал» — 13
13. «Амкар» — 12
14. «Торпедо» — 10
15. «Ростов» — 10.
16. «Арсенал» — 8.

Я 16-рэ ешлэгъухэр

2.12

«Арсенал» — «Уфа», 19:00
ЦСКА — «Амкар», 19:00

3.12

«Рубин» — «Зенит», 17:45
«Локомотив» — «Урал», 17:45
«Кубань» — «Краснодар»,
20:00
«Терек» — «Торпедо», 20:00

4.12

«Мордовия» — «Динамо»,
17:45
«Спартак» — «Ростов», 19:45.
Краснодар икомандитӀумэ язэ-
лукӀэгъу анахъ гъэшлэгъон хъушт-
хэм ащыщ.

НӀкӀубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТӀЫЛЬ Нурбий.

Зэхъыщагъэр
ыкӀи кыдзэы-
гъэкӀырэр:

Адыгэ Республи-
кэм лъэпкъ
лофхэмкӀэ, лӀкӀыб
къэралхэм ащы-
псэурэ тилъэп-
къэгъухэм адыр-
лӀэ зӀпхыныгъэхэмкӀэ
ыкӀи къэбар
жъугъэм иамал-
хэмкӀэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редакциер
зыхъушӀыр:

385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхъаӀэм
иапэрэ гуадзэр:

52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшӀэдэкӀыж зы-
хырэ секретары:

52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын лӀфхэмкӀэ,
телерадиоӀкътын-
хэмкӀэ ыкӀи зӀгы-
лӀэсӀэ амалхэмкӀэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чӀыплӀэ гъэоры-
шлӀаӀ, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхауырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкӀэмкӀи
пчъагъэр
4046

Индексхэр
52161
52162
Зак. 3258

Хэутыным
узшыкӀӀтхэнэу шыт
уахтэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкӀӀтхэгъэхэ
уахтэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор
шъхъаӀэр
Дэрбэ Тимур

Редактор шъхъаӀэм
иапэрэ гуадзэр

МӀэшлӀэкӀо
Саид

ПшӀэдэкӀыж
зыхырэ
секретары
НӀпшӀӀэкъуй
Заур